

νόμο. Τέτοια κατοικία έχουν:

αα. Οι διορισμένοι σε ισόβια δημόσια υπηρεσία, τον τόπο όπου υπηρετούν (άρθρο 54 ΑΚ).

ββ. Οι ανήλικοι, που τελούν υπό γονική μέριμνα, την κατοικία των γονέων τους ή του γονέα που ασκεί μόνος του τη γονική μέριμνα (άρθρο 56 § 1 ΑΚ).

γγ. Οι ανήλικοι, που τελούν υπό επιτροπεία, την κατοικία του επιτρόπου τους (άρθρο 56 § 2 ΑΚ).

δδ. Εκείνοι που τελούν υπό πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση²³, την κατοικία του δικαστικού συμπαραστάτη τους (άρθρο 56 § 2 ΑΚ).

Γ. Ειδική κατοικία

Κάθε άνθρωπος μπορεί να έχει μόνο μία κατοικία. Εξαιρετικά, για τις υποθέσεις που αναφέρονται στην άσκηση του επαγγέλματός του, λογίζεται ως ειδική κατοικία του προσώπου ο τόπος που ασκεί το επάγγελμα του (άρθρο 51 εδ. γ' ΑΚ).

Παράδειγμα: Ο έμπορος Α, που έχει καταστήματα στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Πάτρα, μένει μόνιμα με την οικογένειά του στην Αθήνα. Στην Αθήνα είναι η κατοικία του Α, ενώ στη Θεσσαλονίκη και στην Πάτρα έχει ειδική κατοικία.

Δ. Διαφορά κατοικίας από διαμονή

Η κατοικία διαφέρει από τη διαμονή, γιατί διαμονή είναι ο τόπος, όπου το άτομο βρίσκεται προσωρινά χωρίς την πρόθεση της μόνιμης εγκατάστασης σε αυτόν.

Παράδειγμα: Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού ο Α, κάτοικος Αθηνών, πηγαίνει 20 ημέρες διακοπές στην Ύδρα. Η Ύδρα αποτελεί τον τόπο διαμονής του κατά τις 20 αυτές ημέρες.

III. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

1. Προστασία της προσωπικότητας

Α. Έννοια δικαιώματος στην προσωπικότητα

Το δικαίο αναγνωρίζει και προστατεύει το δικαίωμα στην προσωπικότητα κάθε ανθρώπου. Δικαίωμα στην προσωπικότητα σημαίνει το δικαίωμα στα αγαθά εκείνα που είναι απαραίτητα για την ύπαρξη του ανθρώπου, όπως η ζωή, η υγεία, η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, η τιμή, η απόρρητη περιοχή της προσωπικότητας.

23. Βλ. σχετ. παρακάτω, Γεν. Αρχές, Μέρος Τρίτο, Κεφ. Γ', II, 3.

Ο Αστικός Κώδικας, εκτός της γενικής διάταξης του άρθρου 57 με την οποία προστατεύεται η προσωπικότητα, περιλαμβάνει και τις ειδικές διατάξεις των άρθρων 58 και 59 με τις οποίες ρυθμίζονται, ως αυτοτελή δικαιώματα, το δικαίωμα στο όνομα και το δικαίωμα στα προϊόντα της διάνοιας, λόγω της μεγάλης πρακτικής τους σημασίας.

Πριν όμως αναφερθούμε στην, από τη διάταξη του άρθρου 57 ΑΚ, παρεχόμενη προστασία, πρέπει να τονίσουμε ότι η προστασία της προσωπικότητας είναι και συνταγματικά κατοχυρωμένη. Οι συνταγματικές διατάξεις των άρθρων 2 § 1, 5 § 1, 7 § 2, 9§§1 & 2 και 19 ανάγουν την προστασία της αξίας του ανθρώπου σε πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας, προστατεύουν την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, διασφαλίζουν την ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή, το απόρρητο των επικοινωνιών του και το δικαίωμα στη σωματική και ψυχική του ακεραιότητα.

Με τη γενική διάταξη του άρθρου 57 ΑΚ παρέχεται προστασία στην προσωπικότητα, εφόσον γίνεται παράνομη προσβολή της από άλλον, π.χ. εξύβριση, χρησιμοποίηση χωρίς άδεια των φωτογραφιών ενός προσώπου για εμπορική επιχείρηση, κυκλοφορία εντύπου που θίγει την προσωπική ζωή ενός ανθρώπου.

Ειδικά προστατεύεται η μνήμη προσώπου που έχει πεθάνει.

Β. Περιεχόμενο προστασίας

Σε περίπτωση παράνομης προσβολής της προσωπικότητάς του, το πρόσωπο έχει τις εξής αξιώσεις:

α. Αξίωση για άρση της προσβολής (άρθρο 57 § 1 εδ. α' ΑΚ): Η έννοια αυτής της αξίωσης είναι ότι ζητείται η αποκατάσταση των πραγμάτων στην κατάσταση που ήταν πριν την προσβολή, π.χ. σε περίπτωση κυκλοφορίας εντύπου που θίγει την ιδιωτική ζωή ενός προσώπου ζητείται να αποσυρθεί το έντυπο αυτό από την κυκλοφορία.

β. Αξίωση να μην επαναληφθεί η προσβολή στο μέλλον (άρθρο 57 § 1 εδ. β' ΑΚ): Η αξίωση αυτή σημαίνει ότι ζητείται η μη επανάληψη της προσβολής στο μέλλον, π.χ. ζητείται να μην ξανακυκλοφορήσει το έντυπο που θίγει την ιδιωτική ζωή ενός προσώπου.

γ. Αξίωση για αποζημίωση (άρθρο 57 § 2 ΑΚ): Τότε μόνο προβάλλεται αξίωση για αποζημίωση, όταν η παράνομη προσβολή είναι υπαίτια και προκάλεσε περιουσιακή ζημία²⁴ σε εκείνον του οποίου προσβλήθηκε η προσωπικότητα.

24. Γίνεται αναφορά σε περιουσιακή ζημία για να διακρίνεται από την ηθική βλάβη.

Παραδείγματα: – Σε περίπτωση προσβολής της προσωπικότητας λόγω κυκλοφορίας εντύπου που θίγει την ιδιωτική ζωή ενός προσώπου, περιουσιακή ζημία αποτελεί η μείωση της επαγγελματικής του πίστης.

– Σε περίπτωση δυσφήμισης ενός γιατρού, περιουσιακή ζημία αποτελεί η μείωση των εσόδων του λόγω της δυσφήμισης που του έγινε.

δ. Αξίωση για ικανοποίηση ηθικής βλάβης (άρθρο 59 ΑΚ):
Η αξίωση αυτή σημαίνει ότι ζητείται αποκατάσταση εκείνης της ζημίας που δεν είναι περιουσιακή, αλλά προκαλείται από τον ψυχικό πόνο που αισθάνεται κανείς μετά μία προσβολή της προσωπικότητας του.

Παραδείγματα: – Σε περίπτωση κυκλοφορίας εντύπου που αναφέρεται στην ιδιωτική ζωή ενός προσώπου, ηθική βλάβη είναι η στενοχώρια που προκαλείται στο άτομο, στο οποίο αφορά το έντυπο, γιατί κλονίστηκε η κοινωνική του υπόσταση.

– Σε περίπτωση εξύβρισης ή δυσφήμισης ενός ατόμου, ηθική βλάβη αποτελεί η στενοχώρια που του προκλήθηκε από την εξύβριση ή τη δυσφήμιση.

Η ηθική βλάβη μπορεί να ικανοποιηθεί με τους εξής τρόπους:

αα. Με πληρωμή χρηματικού ποσού, που δεν θεωρείται ότι αποτελεί αποκατάσταση της ζημίας, γιατί η ψυχική ταλαιπωρία δεν μπορεί να αποτιμηθεί σε χρήμα.

ββ. Με δημοσίευμα, δηλαδή επανόρθωση ανακριβών δημοσιευμάτων με σχετική δημοσίευση στον τύπο.

γγ. Με οτιδήποτε επιβάλλεται από τις περιστάσεις, π.χ. αίτηση συγγνώμης, απόδοση ή καταστροφή των προσβλητικών εγγράφων, φωτογραφιών κ.τ.λ.

Γ. Προστασία μνήμης προσώπου που έχει πεθάνει

Στην περίπτωση προσβολής της μνήμης προσώπου που έχει πεθάνει, τις αξιώσεις για άρση της προσβολής, παράλειψη στο μέλλον, αποζημίωση περιουσιακής ζημίας και αποκατάσταση ηθικής βλάβης έχουν ο ή η σύζυγός του, ορισμένοι στενοί συγγενείς του και οι κληρονόμοι του από διαθήκη (άρθρο 57 § 1 εδ. β' ΑΚ). Με τον/την σύζυγο πρέπει βεβαίως να εξομοιωθεί ο/η σύντροφος, εφόσον έχει καταρτιστεί σύμφωνο συμβίωσης²⁵.

Περιουσιακή ζημία είναι κάθε ζημία που έχει για τον ζημιωθέντα επιπτώσεις αποτιμητές σε χρήμα. Ηθική βλάβη είναι η ζημία που δεν αποτιμάται σε χρήμα. Βλ. σχετ. Μ. Σταθόπουλου, Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, 4^η έκδ., 2004, σ. 438 επ.· τον ίδιο, στον ΑΚ Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, Γενικό Ενοχικό, τ. II, 1979, άρθρ. 299, αρ. 1· Απ. Γεωργιάδη, Ενοχικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, 2^η έκδ., 2015, σ. 141 επ.

25. Βλ. άρθρ. 5§ 1 ν. 4356/2015.

2. Προστασία του ονόματος

A. Έννοια δικαιώματος στο όνομα

Το δικαίωμα του προσώπου στο όνομά του αναφέρεται τόσο στο επώνυμο, όσο και στο κύριο όνομα²⁶. Από τον νόμο προστατεύεται και το ψευδώνυμο, αν η χρησιμοποίησή του είναι τέτοια, ώστε να έχει γίνει διακριτικό γνώρισμα του προσώπου.

Η προσβολή του ονόματος μπορεί να γίνει με τους εξής τρόπους:

α. Με αμφισβήτηση του ονόματος από άλλον, π.χ. όταν αποκαλείται κάποιος με άλλο όνομα ή όταν αφαιρείται η πινακίδα που φέρει το όνομα ενός προσώπου με τον ισχυρισμό ότι το συγκεκριμένο όνομα δεν ανήκει σε εκείνον που το χρησιμοποιεί.

β. Με παράνομη χρήση του ονόματος από άλλον, π.χ. ο Α εμφανίζεται με το όνομα του Β. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι δεν είναι παράνομη η χρήση ενός ονόματος από άλλον όταν αυτός που το χρησιμοποιεί το δικαιούται, π.χ. όταν πρόκειται για συνωνυμία.

B. Περιεχόμενο προστασίας

Εκείνος που προσβάλλεται στο δικαίωμα να φέρει ένα όνομα έχει τις εξής αξιώσεις:

α. Αξίωση για άρση της προσβολής (άρθρο 58 εδ. α' ΑΚ).

Παραδείγματα: – Στην περίπτωση αφαίρεσης της πινακίδας που φέρει το όνομα κάποιου προσώπου, ζητείται να τοποθετηθεί ξανά η πινακίδα.

– Στην περίπτωση που ο Α εμφανίζεται με το όνομα του Β, ζητείται να πάψει ο Α να εμφανίζεται με το όνομα του Β.

β. Αξίωση να μην επαναληφθεί η προσβολή στο μέλλον (άρθρο 58 εδ. α' ΑΚ).

Παραδείγματα: – Ζητείται να μην ξανααφαιρεθεί η πινακίδα που φέρει το όνομα ενός προσώπου.

– Ζητείται να μην ξαναεμφανισθεί ο Α με το όνομα του Β.

γ. Αξίωση για αποζημίωση (άρθρο 58 εδ. β' ΑΚ): Η αξίωση αυτή σημαίνει ότι εκείνος που προσβάλλεται στο όνομα του ζητά αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας που υφίσταται από αυτήν την προσβολή.

Παράδειγμα: Στην περίπτωση αφαίρεσης της πινακίδας ενός γιατρού από το

26. Για τον τρόπο απόκτησης του επωνύμου βλ. παραπάνω, Γεν. Αρχές, Μέρος Πρώτο, Κεφ. Β', ΙΙ, 1.

ιατρείο του, η περιουσιακή του ζημία είναι τα χρήματα που έχασε από τις επισκέψεις ασθενών που δεν πραγματοποιήθηκαν, γιατί πίστεψαν ότι δεν υπήρχε πλέον ο συγκεκριμένος γιατρός.

δ. Αξίωση για ικανοποίηση ηθικής βλάβης (άρθρο 59 ΑΚ): Η αξίωση αυτή σημαίνει ότι εκείνος που προσβάλλεται στο όνομα του ζητά αποκατάσταση για την ψυχική ταλαιπωρία που υφίσταται λόγω της προσβολής του ονόματος του²⁷.

3. Προστασία στα προϊόντα της διάνοιας

Α. Έννοια δικαιώματος στα προϊόντα της διάνοιας²⁸

Δικαίωμα στα προϊόντα της διάνοιας είναι το αποκλειστικό δικαίωμα που αναγνωρίζεται στον πνευματικό δημιουργό και είναι συνυφασμένο με το έργο του. Προϊόντα της διάνοιας είναι τα έργα των συγγραφέων, των μουσικοσυνθετών, των ζωγράφων, οι ευρεσιτεχνίες κ.τ.λ.

Τα άυλα αυτά αγαθά αποτελούν, κατά κάποιον τρόπο, κτήμα, ιδιοκτησία του ανθρώπου. Το δικαίωμα δε πάνω στα αγαθά αυτά ονομάζεται, ανάλογα με τα προστατευόμενα αγαθά, δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ή δικαίωμα βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Ειδικότερα:

Πνευματική ιδιοκτησία είναι το δικαίωμα που η έννομη τάξη απονέμει στον δημιουργό ενός πνευματικού έργου πάνω στο έργο αυτό. Αντικείμενο της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι το πνευματικό δημιούργημα (κείμενο, μουσική, εικόνα)²⁹.

Βιομηχανική ιδιοκτησία είναι το σύνολο των άυλων αγαθών που αφορούν τις συναλλαγές, π.χ. ευρεσιτεχνία, διακριτικός τίτλος, σήμα³⁰.

Β. Περιεχόμενο προστασίας

Σε περίπτωση που ένα πρόσωπο προσβάλλεται σε ένα από τα προϊόντα της διάνοιάς του (π.χ. αναδημοσίευση βιβλίου χωρίς άδεια του συγγραφέα, οι-

27. Για τον τρόπο ικανοποίησης της ηθικής βλάβης βλ. παραπάνω, Γεν. Αρχές, Μέρος Πρώτο, Κεφ. Β', ΙΙΙ, 1, Β, δ.

28. Το δικαίωμα στα προϊόντα της διάνοιας είναι μικτό δικαίωμα (βλ. παρακάτω, Γεν. Αρχές, Μέρος Δεύτερο, Κεφ. Α', ΙΙ, 1).

29. Βλ. Γ. Κουμάντου, Πνευματική Ιδιοκτησία, 8^η έκδ., 2002, σ. 1 επ. Βλ. επίσης Δ. Καλινίκου, Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα, 3^η έκδ., 2008, σ. 25 επ.

30. Βλ. Θ. Λιακόπουλου, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, 5^η έκδ., 2000, σ. 5.

κειοποίηση της πατρότητας ενός βιβλίου ή μιας μουσικής σύνθεσης), έχει, σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα (άρθρο 60 ΑΚ), τις παρακάτω αξιώσεις:

α. Αξίωση για άρση της προσβολής, π.χ. μπορεί να ζητήσει να σταματήσει η κυκλοφορία του αναδημοσιευμένου βιβλίου ή η οικειοποίηση της πατρότητας του βιβλίου ή της μουσικής σύνθεσης.

β. Αξίωση να μην επαναληφθεί η προσβολή στο μέλλον, π.χ. μπορεί να ζητήσει να μην γίνει νέα αναδημοσίευση του βιβλίου χωρίς άδεια του συγγραφέα, να μην ξαναγίνει οικειοποίηση της πατρότητας του βιβλίου ή της μουσικής σύνθεσης.

γ. Αξίωση για αποζημίωση, μπορεί δηλαδή να ζητήσει αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας, π.χ. της ζημίας που ο συγγραφέας ή ο μουσικός έχει υποστεί από τη στέρηση των οικονομικών ωφελειών που προκύπτουν από την εκμετάλλευση του πνευματικού του έργου.

Τη σημερινή εποχή η σημασία της παρεχόμενης από τον Αστικό Κώδικα προστασίας στα δικαιώματα της διάνοιας είναι περιορισμένη λόγω της ύπαρξης ειδικών νόμων. Οι ειδικοί, όμως, αυτοί νόμοι δεν περιέχουν πάντα ολοκληρωμένο σύστημα αστικών κυρώσεων για την περίπτωση προσβολής των διαφόρων δικαιωμάτων πάνω στα προϊόντα της διάνοιας. Μόνο ο σήμερα ισχύων νόμος για την πνευματική ιδιοκτησία³¹ προβλέπει πλήρες σύστημα κυρώσεων. Κατά συνέπεια, σε άλλα θέματα οι κυρώσεις πρέπει να στηριχτούν σε γενικότερες διατάξεις και κυρίως στο άρθρο 60 ΑΚ³².

4. Προστασία του ατόμου από τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

A. Γενικά

Στην εποχή μας, που για την προστασία του ατόμου από την πληροφορική δεν αρκούν οι γενικές διατάξεις για προστασία της προσωπικότητας, επιβάλλεται να υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις, ουσιαστικές και δικονομικές, για την προστασία του ατόμου από τις θεωρητικά και πρακτικά απεριόριστες δυνατότητες συσσώρευσης και συσχετισμού πληροφοριών για όλες τις εκφάνσεις της ζωής του. Τούτο, γιατί οι κίνδυνοι που προκύπτουν από την απεριόριστη συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών είναι ασυγκρίτως πιο άμεσοι και διαφορετικής φύσης για το άτομο και την ιδιωτική του ζωή απ' ό,τι οι συνήθεις προ-

31. Πρόκειται για τον ν. 2121/1993 που έχει τίτλο «Πνευματική Ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα», όπως έχει με μεταγενέστερους νόμους τροποποιηθεί.

32. Βλ. σχετ. Κουμάντου, ό.π., σ. 60· Καλλινίκου, ό.π., σ. 372 επ., ιδιαίτ. σ. 374.

σβολές της προσωπικότητας³³.

Για τον λόγο αυτό θεσπίστηκε ο ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³⁴.

Ο νόμος αυτός, με τον οποίο εναρμονίστηκε η ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Οκτωβρίου 1995³⁵, αποτελεί συγκεκριμενοποίηση του ευρύτερου κανόνα της προστασίας της προσωπικότητας³⁶. Όσον αφορά την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ισχύει ο ν. 3471/2006, που τροποποίησε τον ν. 2472/1997³⁷.

Ο ν. 2472/1997 ήταν σαφώς αναγκαίος γιατί με αυτόν προστατεύονται πλέον, κατά τρόπο ειδικό, σύγχρονες εκφάνσεις του δικαιώματος της προσωπικότητας που προκύπτουν από τη ραγδαία εξελισσόμενη τεχνολογία.

Στο σημείο αυτό πρέπει ιδιαίτερα να τονιστεί ότι και στο Σύνταγμά μας, κατά την αναθεώρηση του, το 2001, προστέθηκαν τρία σημαντικά άρθρα που αποτελούν μια ενότητα που έχει άμεση σχέση με την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Πρόκειται για τα άρθρα 5Α, 9Α και 101Α.

Το άρθρο 5Α προβλέπει ρητά το γενικό και απεριόριστο δικαίωμα στην πληροφόρηση, δηλαδή το δικαίωμα πρόσβασης στις πηγές της πληροφόρησης για κάθε πολίτη με όριο τα ζητήματα εθνικής ασφάλειας και άμυνας και τον σεβασμό των δικαιωμάτων τρίτων³⁸.

Το άρθρο 9Α εισάγει πλέον και σε συνταγματικό επίπεδο την απαγόρευση της συλλογής και επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, δηλαδή κατοχυρώ-

33. Βλ. Εισηγητική Έκθεση ν. 2472/1997 αρ. Α2, ΚΝοΒ 1997, 501 επ. Βλ. επίσης *Μ. Αυγουστιανάκη*, Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, στο περιοδικό «Δικαιώματα του Ανθρώπου», αρ. 11/2001, σ. 673 επ., ιδιαίτ. σ. 684.

34. Βλ. σχετ. με τον ν. 2472/1997 *Μ. Σταθόπουλου*, Η χρήση προσωπικών δεδομένων και η διαπάλη μεταξύ ελευθεριών των κατόχων τους και ελευθεριών των υποκειμένων τους, ΝοΒ 2000, σ. 1 επ.· *Κ.Δελούκα-Ιγγλέση*, Νομικά θέματα ηλεκτρονικού εμπορίου, 2^η έκδ., 2015, σ. 295 επ.

35. Ο τίτλος της Οδηγίας είναι: «Για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών».

36. Βλ. Εισηγητική Έκθεση ν. 2472/1997, αρ. Α3, ό.π.

37. Με τον ν. 3471/2006 εναρμονίστηκε η ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Ιουλίου 2002. Ο ν. 3471/2006 τροποποιήθηκε με τους νόμους 3971/2011 και 4070/2012.

38. Βλ. Εισήγηση του Γενικού Εισηγητή της πλειοψηφίας *Ευάγ. Βενιζέλου* στη Ζ' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων, Περίοδος Ι, Σύνοδος Α, σ. 17.

νει την προστασία της προσωπικότητας έναντι του δικαιώματος της πληροφορίας που καθιερώνει το άρθρο 5Α³⁹.

Τέλος, πρέπει να λεχθεί ότι η συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων πρέπει να γίνεται υπό τους αυστηρούς όρους των σχετικών διατάξεων του διεθνούς δικαίου, καθώς και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υπό τη θεσμική εγγύηση ανεξάρτητης αρχής που συγκροτείται σύμφωνα με το άρθρο 101 Α⁴⁰.

Β. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και επεξεργασία τους

α. Σύμφωνα με τον ν. 2472/1997, όπως τροποποιήθηκε με μεταγενέστερους νόμους⁴¹, «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», είναι κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων⁴², δηλαδή σε φυσικό πρόσωπο που μπορεί με ακρίβεια να προσδιοριστεί. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να αφορούν σε στοιχεία αναγνώρισης (π.χ. στοιχεία ταυτότητας), φυσικά χαρακτηριστικά (π.χ. εικόνα, ενδιαφέροντα), οικογενειακές συνθήκες (π.χ. έγγαμος, άγαμος), εκπαίδευση (π.χ. επίπεδο εκπαίδευσης), οικονομική κατάσταση (π.χ. φορολογική δήλωση, επενδύσεις, δάνεια), εργασία (π.χ. μορφή εργασίας, εργασιακή συμπεριφορά, αμοιβή)⁴³.

Ορισμένες κατηγορίες προσωπικών δεδομένων, που αναφέρονται στον πυρήνα της ιδιωτικής ζωής ενός προσώπου, χαρακτηρίζονται από τον νόμο ως «ευαίσθητα δεδομένα» και απολαύουν μεγαλύτερης προστασίας. «Ευαίσθητα δεδομένα» είναι τα δεδομένα που αφορούν στη φυλετική ή εθνική προέλευση, στα πολιτικά φρονήματα, στις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, στη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, στην υγεία, στην κοινωνική πρόνοια και στην ερωτική ζωή, στα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες, καθώς και στη συμμετοχή σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις προσώπων⁴⁴. Στα ευαίσθητα δεδομένα ο νόμος προβαίνει σε εξαντλητική απαρίθμηση.

β. «Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»

39. Βλ. Σ. Κουτσομπίνα, *Ανεξάρτητες αρχές και ατομικά δικαιώματα*, στο περιοδικό «Δικαιώματα του Ανθρώπου», αρ. 10/2001, σ. 376 επ.

40. Βλ. Εισήγηση του Γεν. Εισηγητή, ό.π., σ. 17.

41. Βλ. www.dpa.gr

42. Βλ. άρθρ. 2 εδ. α' ν. 2472/1997.

43. Βλ. σχετ. Π. Αρμαμέντου - Β. Σωτηρόπουλου, *Προσωπικά δεδομένα* (Ερμηνεία ν. 2472/1997), 2005· Ε. Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, *Προσωπικά δεδομένα* (Νομική ρύθμιση της ηλεκτρονικής επεξεργασίας τους), 2007.

44. Βλ. άρθρ. 2, εδ. β' ν. 2472/1997, όπως αντικαταστάθηκε με μεταγενέστερους νόμους.

είναι κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση ή αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή⁴⁵. Ειδικά αναφέρεται ο νόμος στην επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων⁴⁶.

γ. «Υπεύθυνος επεξεργασίας» είναι οποιοσδήποτε καθορίζει τον σκοπό και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός⁴⁷.

Γ. Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη⁴⁸ ανεξάρτητη Αρχή, που ιδρύθηκε με τον νόμο 2472/1997 και έχει ως αποστολή της την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται κάθε φορά⁴⁹.

Κατά την εκπλήρωση της αποστολής της, η Αρχή αποβλέπει πρωτίστως:

- στον σεβασμό και την προστασία των δικαιωμάτων του ατόμου και του δημοκρατικού πολιτεύματος,
- στην αναβάθμιση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ως αξίας καθεαυτής στο πλαίσιο του κράτους δικαίου,
- στην προαγωγή της αμοιβαίας συνεργασίας του ατόμου με τη διοίκηση και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις,
- στη συνεχή προληπτική, κατασταλτική και διορθωτική δράση για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁵⁰.

45. Βλ. άρθρ. 2 εδ. δ' ν. 2472/1997.

46. Βλ. άρθρα 7 και 7 Α ν. 2472/1997, όπως τροποποιήθηκαν με μεταγενέστερους νόμους.

47. Βλ. άρθρ. 2 εδ. ζ' ν. 2472/1997.

48. Βλ. άρθρα 9 Α και 101 Α του Συντάγματος.

49. Βλ. άρθρα 15 επ. ν. 2472/1997, όπως τροποποιήθηκαν με μεταγενέστερους νόμους.

50. Βλ. άρθρ. 1 του Κανονισμού Λειτουργίας της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, όπως τροποποιήθηκε με τις με αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/2015/22-04-2008

Δ. Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και συνέπειες παραβίασης των διατάξεων του νόμου

Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται, καταρχήν, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων, δηλαδή το φυσικό πρόσωπο, έχει συγκατατεθεί προηγουμένως ρητά, ελεύθερα και ειδικά για την επεξεργασία⁵¹.

Για τη νομιμότητα όμως της επεξεργασίας ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να γνωστοποιήσει εγγράφως στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, τη σύσταση και λειτουργία αρχείου ή την έναρξη της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁵².

Η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων κατ' αρχήν απαγορεύεται⁵³. Όταν όμως κατ' εξαίρεση επιτρέπεται, ο νόμος επιτάσσει την προηγούμενη λήψη άδειας από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, εφόσον βέβαια συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται περιοριστικά στον νόμο⁵⁴.

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα εξετάζει αφενός τα παράπονα των φυσικών προσώπων σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και την προστασία των δικαιωμάτων τους, όταν αυτά θίγονται από την επεξεργασία δεδομένων που τους αφορούν και αφετέρου αιτήσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας με τις οποίες ζητείται ο έλεγχος και η εξακρίβωση της νομιμότητας της επεξεργασίας⁵⁵.

Σε περίπτωση που ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τυχόν εκπρόσωπός του παραβιάσει τις από τον νόμο επιβαλλόμενες υποχρεώσεις του σχετικά με τη συλλογή ή επεξεργασία στοιχείων ή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενός φυσικού προσώπου, εκτός από διοικητικές και ποινικές κυρώσεις, υπέχει και αστική ευθύνη, υποχρεούμενος να αποζημιώσει τον ζημιωθέντα όχι μόνο για την περιουσιακή ζημία που υπέστη, αλλά ενδεχόμενα και για την ηθική του βλάβη⁵⁶.

και Γ/ΕΞ/3082/03-05-2011 Αποφάσεις της Αρχής.

51. Βλ. άρθρ. 5 § 1 ν. 2472/1997. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και χωρίς τη συγκατάθεση του φυσικού προσώπου, εφόσον πληρούται κάποια από τις περιοριστικά απαριθμούμενες προϋποθέσεις του άρθρου 5 §2 ν. 2472/1997.

52. Βλ. άρθρ. 6 ν. 2472/1997, όπως τροποποιήθηκε με μεταγενέστερους νόμους.

53. Βλ. άρθρ. 7 § 1 ν. 2472/1997.

54. Βλ. άρθρ. 7 § 2 ν. 2472/1997, όπως αντικαταστάθηκε με μεταγενέστερους νόμους.

55. Βλ. άρθρ. 7 § 2 ν. 2472/1997, όπως τροποποιήθηκε με μεταγενέστερους νόμους.

56. Βλ. άρθρ. 21 ν. 2472/1997, όπως αντικαταστάθηκε με μεταγενέστερο νόμο, καθώς και άρθρα 22 και 23 ν. 2472/1997.